

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет інженерно-технологічний
Кафедра проектування технічних систем

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ОК30 Основи економіки транспорту

(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми

«Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»

(назва)

за спеціальністю 275 «Транспортні технології (за видами)»

(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Розробник: ,
(підпис)
звання, посада)

Наталія ТАРЕЛЬНИК доцент
(прізвище, ініціали)(вчений ступінь та

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри Проектування технічних систем (назва кафедри)	протокол № 12 від 17 червня 2025		
	Завідувач кафедри	<u> </u> (підпис)	Олександр ІВЧЕНКО (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис)

Євген ГЕЦОВИЧ
(ПІБ)

Декан факультету

(підпис)

Олександр СОЛАРЬОВ
(ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Олександр СОЛАРЬОВ
(ПІБ)

Світлана СЕМІРНЕНКО
(ПІБ)

Методист ВЯОЛА

(підпис)

Наталія Тарельник

Зареєстровано в електронній базі: дата: 19.06. 2025 р.

© СНАУ, 2025 рік

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	ОК30 Основи економіки транспорту							
2.	Факультет/кафедра	Інженерно-технологічний факультет / кафедра Проектування технічних систем							
3.	Статус ОК	Обов'язковий							
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	<u>«Транспортні технології (на автомобільному транспорті)»/ 275 «Транспортні технології (за видами)»</u>							
5.	Рівень НРК	6 рівень							
6.	Семестр та тривалість вивчення	8 семестр							
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5							
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл 8 семестр – 150 год.	Контактна робота(заняття)						Самостій на робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Лаборатор ні			
		Денна	Заоч	Денна	Заоч	Денна	Заоч	Денна	Заоч
		36	-	36	-	-	-	78	-
9.	Мова навчання	українська							
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Тарельник Н.В., доцент							
10.1	Контактна інформація	Аудиторія кафедри 415м, корпус №4, natasha-tarelnik@ukr.net							

11.	Загальний опис освітнього компонента	Дана дисципліна є основою для формування та розширення світогляду студента в області економіки транспорту, здатність до розуміння актуальності вдосконалення надання послуг на автомобільному транспорті; здатність студента формувати цілі техніко-економічних досліджень з метою прийняття обґрунтованих економічних рішень, вміння знаходити шляхи вирішення проблемних ситуацій в процесі виробництва на підприємствах автомобільного транспорту України
12.	Мета освітнього компонента	Метою освітнього компоненту є формування сучасного економічного мислення, глибокого розуміння основних економічних категорій, діючих в системі транспортних перевезень, прояви економічних законів на транспорті, економічних принципів дії ринкових відносин на транспорт
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1.Освітній компонент є основою для вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень та оцінка ефективності рішень»
14.	Політика академічної доброчесності	Практичні роботи повинні бути оригінальними, виконані самостійно. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижче оцінку. Роботи, які є копією чужої роботи оцінюватимуться на «нуль». Передача практичних робіт відбувається після повторного доопрацювання. Списування під час екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Перескладання екзамену відбувається із дозволу деканату після повторного засвоєння матеріалу з дисципліни.
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=3882
16.	Ключові слова	Транспорт, логістика, економічна ефективність, ланцюги поставок, системний аналіз, прибуток, собівартість

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП)	Як оцінюється РНД
	ПРН-19 Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.	
ДРН 1. Вміти проводити аналіз техніко-економічної, технологічної ефективності організації перевезень	x	Підготовка доповіді з мультимедійною презентацією. Модульний контроль.
ДРН 2. Аналізувати витрати АТП та розраховувати собівартість перевезень	x	Підготовка і захист індивідуального завдання*
ДРН 3. Управляти ризиками в організації перевезень	x	Доповідь, обговорення, робота в групах, дискусія
ДРН 4. Презентувати оцінку техніко-економічної ефективності ланцюгів поставок	x	Презентація індивідуального завдання*

індивідуальне завдання:

техніко-економічне обґрунтування організації перевезень

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМОПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу			Самостійна робота	Рекомендована література
	Аудиторна робота				
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Транспортне підприємство як господарський суб'єкт. План: 1. Транспортна система України. 2. Види транспорту. 3.Транспортний потенціал 4.Транспортні послуги, їх класифікація. 5.Фактори, які визначають економіку автотранспортного підприємства (АТП): історія системного аналізу, види системного аналізу. 6.АТП як єдина система. Організаційно-виробнича структура АТП.	2	4	-	5	[1], [2], [17], [18]
Тема 2. Якість послуг транспорту. План: 1.Основні поняття та визначення. 2.Показники якості транспортних послуг. 3.Тимчасові показники. 4.Показники надійності. 5.Показники гнучкості. 6.Інструменти управління якістю транспортного обслуговування.	2	4	-	5	[1], [2], [14]
Тема 3. Розвиток і розміщення транспорту в регіонах. План: 1.Особливості формування та методи планування розвитку транспорту. 2.Розвиток транспорту в регіонах з розлогою мережею шляхів сполучення. Визначити вантажообіг та вантажопідйомність транспортного засобу.	2	4	-	4	[1], [2], [14]
Тема 4. Класифікація витрат. План:	2	4	-	4	[1], [2], [14]

1.Економічна сутність основного капіталу. 2.Структура основного капіталу АТП. 3.Поняття витрат у АТП. 4.Класифікація витрат. 5.Види норм і нормативів праці АТП. Визначити основні види АТП.					
Тема 5. Аналіз витрат на надання послуг. План: 1.Аналіз витрат на одиницю продукції. 2.CVP аналіз (cost-volum-profit, витрати – об’єм – прибуток). 3.Аналіз витрат за економічними елементами. Визначити основні види ресурсів на підприємстві.	2	4	-	5	[1], [2], [11]
Тема 6. Собівартість перевезень. План: 1.Собівартість перевезень. 2.Планування собівартості перевезень (робіт і послуг) на транспортних підприємствах. 3.Калькулювання собівартості перевезень. 4. Завдання аналізу собівартості послуг. 5.Собівартість продукції. 6.Фактори, що впливають на собівартість перевезень. 7.Фактори, що не залежать від діяльності підприємства. 8.Фактори, що залежать від діяльності підприємства. Розрахунок зниження собівартості перевезень.	2	4	-	5	[1], [2], [14]
Тема 7. Кошторис витрат. План: 1. Прямі матеріальні витрати. 5.Витрати на автомобільне паливо. 6.Прямі витрати на оплату праці. 7.Інші прямі витрати. Прямі витрати на оплату праці. Інші прямі витрати. Кошторис витрат: поняття та методика складання. 2.Методика складання кошторису на виробництво. Визначення кошторису витрат.	4	2	-	5	[1], [2], [16]

Тема 8. Облік витрат на використання робіт та послуг. План: 1.Основні завдання та принципи організації обліку витрат. 2.Відображення різних видів витрат у фінансовій звітності. 3.Облік і калькулювання собівартості перевезень. Нормативний метод обліку і калькулювання витрат на виробництво	4	2	-	5	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 9. Облік матеріальних благ План: 1.Норми витрачання палива і мастильних матеріалів. 2.Базова лінійна норма. 3.Норма на виконання транспортної роботи. 4.Норма на одну тонну спорядженої маси. 5.Норма на рух з вантажем. 6.Норма на роботу спеціального обладнання, встановленого на автомобілях. 7.Норма на пробіг при виконанні спеціальної роботи. 8.Норма на роботу незалежного обігрівача. 9.Нормативна витрата палива. Експлуатаційні норми середнього ресурсу пневматичних шин.	4	2	-	5	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Тема 10: Проектування ланцюгів поставок План: 1) Модель ланцюга поставок. 2) Структура ланцюга поставок. 3) Класифікація ланцюга поставок. 4) Удосконалення ланцюгів поставок.	4	2		2	
Тема 11: Управління ланцюгами поставок. 1) Критерії оцінки ефективності ланцюгів поставок. 2) Оцінювання ефективності ланцюгів поставок. 3) Прийняття рішень в управлінні ланцюгами поставок в умовах невизначеності.	4	2		2	

Тема 12. <i>Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту на сучасному етапі.</i> План: 1.Державна політика в галузі транспорту. 2.Стратегії розвитку підприємств транспорту. 3.Світовий та вітчизняний досвід підвищення економічної ефективності діяльності підприємств транспорту. Визначення економічної ефективності АТП.	4	2	-	7	[1], [2], [4], [6], [8], [10], [11], [12], [13]
Всього	36	36	-	78	

1. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1	Показ прикладів розв'язання проблем виробництва інтерактивним методом на лекції і практичних заняттях	20	Підготовка до лекції шляхом ознайомлення з попереднім матеріалом. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Підготовка до тестування (тест множинного вибору).	20
ДРН 2	Мультимедійна лекція. Проведення опитування. Консультації викладача	20	Читання (опрацювання теоретичного матеріалу). Підготовка до опитування	20
ДРН 3	Показ прикладів розв'язання проблем виробництва інтерактивним методом на лекції і практичних заняттях	20	Підготовка до лекції шляхом ознайомлення з попереднім матеріалом. Вивчення матеріалу для самостійного опанування. Виконання завдань практичних робіт, виконання яких розпочато на практичному занятті.	20
ДРН 4	Проведення лекційних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем. Модерування дискусії за результатами доповідей. Перевірка мультимедійних презентацій. Проведення опитування. Консультації.	12	Підготовка матеріалів для доповіді з мультимедійною презентацією, обговорення, дискусії.	18

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Виконання і захист практичних робіт	40 балів / 40%	2-15 тиждень
2.	Підготовка та захист індивідуального завдання	30 балів / 30%	15 тиждень
3.	Екзамен – письмова відповідь на білет (розрахунково-аналітичне завдання).	30 балів / 30%	Термін екзаменаційної сесії

5.1.1. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Виконання і захист практичних робіт	<24 балів	24...29	30...35 балів	36...40 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо оформлення	Виконано усі вимоги завдання, запропоновано власний варіант розв'язання завдань
Підготовка та захист індивідуального завдання	<18 балів	18...20	22...28 балів	30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо оформлення	Виконано усі вимоги завдання
Екзамен – письмова відповідь на білет (розрахунково-аналітичне завдання)	<18 балів	18...22 балів	23...26 балів	27...30 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті	Виконано усі вимоги завдання, але є незначні зауваження, щодо оформлення	Виконано усі вимоги завдання

5.1.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
---	----------------------------------	------

1	<i>Правильно виконані завдання під час проведення практичних занять зі зворотним зв'язком з викладачем</i>	Протягом 1-15 тижнів
2	<i>Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над завданнями протягом занять.</i>	Протягом 1-15 тижнів

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Техніко-економічне обґрунтування проектних рішень з телекомунікацій на залізничному транспорті: Навч. посібник / С.В. Панченко, С.І. Приходько, Т. 381 Л.О. Позднякова, А.О. Єлізаренко. – Харків: УкрДУЗТ, 2016. – 128 с
2. Дмитрієв І.А., Жарова О.М., Економіка підприємств автомобільного транспорту. Навчальний посібник. - Харків: - ХНАДУ 2004.-183с.
3. Економіка підприємства - Підручник. / Ред. С.Ф.Покропивного. К.: КНЕУ, 2003. –528с
4. Менеджмент на транспорті: Навч.- метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Н.Н. Громов та інші -М.: Академія, 2003. -189с.
5. Економіка підприємств автомобільного транспорту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.С. Іванілов, І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. Х.: Стиль-Издат, 2017. 632 с.
6. Торкатюк В.И., Пан Н.П., Коненко В.В. – Основи економіки транспорту. Конспект лекцій. - Харків – ХНАМГ – 2009. – 159с.

Методичне забезпечення

7. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Конспект лекцій для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання. // Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. – 116 с., рис. 11, табл. 4, бібліографія 8джерел.
8. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Вступ до економіки транспорту. Транспортний потенціал: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 25 с., табл. 5, бібл.
9. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Ризики транспортного підприємства: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 15 с., рис 2, бібл. 6.
10. Тарельник Н.В., Основи економіки транспорту. Продукція транспорту та її конкурентоздатність: методичні вказівки щодо виконання практичної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 20 с., табл. 5, бібл. 6.
11. Тарельник Н.В., Економіка транспорту. Методичні вказівки щодо виконання самостійної роботи для студентів 1м курсу спеціальності 275 Транспортні технології (автомобільний транспорт) денної та заочної форм навчання // Суми: СНАУ, 2021 рік. - 14 с., бібл. 6.

Додаткові джерела

12. Онисько С.М., Марим І.М. Фінанси підприємств: Навч. посіб./За заг.ред. С.М. Онисько. - Львів: Магнолія плюс, 2004.

13. Daughety A.F. (Ed.) Analytical Studies in Transport Economics Cambridge University Press, 2008, 253 p.

14. Cole S. Applied Transport Economics: Policy, Management & Decision Making Kogan Page, 2005. — 464 p.

Тарельник Н.В. Класифікація ризиків при вантажних перевезеннях / Н.В. Тарельник// Вісник Вінницького політехнічного інституту. -2021. - № 4. – С 43-51.

15. Тарельник Н.В. Застосування міжнародних стандартів в транспортній галузі / Н.В. Тарельник// «Інженерія природокористування»/ Транспортні процеси агропромислового комплексу, № 3, 2021– С. 57-62.

16. Тарельник В.Б. Зниження інтенсивності автомобільних перевезень в системі технічного обслуговування й ремонту машин агропромислового комплексу / В.Б. Тарельник, О.О. Соларьов, Н.В. Тарельник, Т.П. Волошко // «Інженерія природокористування»/ Транспортні процеси агропромислового комплексу, № 3, 2021– С. 31-38.

17. Старіков А.І. Використання різних підходів до вирішення логістичних задач /, Соларьов О.О., Таценко О.В, Мікуліна М.О., Тарельник Н.В., // Вісник Вінницького політехнічного інституту. -2021. -№ 3. - С. 56-62 doi: <https://doi.org/10.31649/1997-9266-2021-156-3-56-62>.

18. Інноваційні технології в галузевому машинобудуванні: Підручник для аспірантів спеціальності 133 «Галузеве машинобудування. / За редакцією д.т.н., проф. Тарельника В.Б., доц. Коноплянченка Є.В. - Суми: Видавництво СНАУ, 2022.- 394.с.: іл. (РОЗДІЛ 5. РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Програмне забезпечення

15. Бібліотека корпоративного управління. – Режим доступу: www.corpgov.net

16. Нормативні акти України – Режим доступу: www.nau.kiev.ua